

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології

Профорієнтація та профвідбір

Практикум

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальності С4 Психологія**

**2025
Мукачево**

УДК 159.923.3:331.548:316.6(072)(076.5)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № 7 від «24» березня 2025р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології,
протокол № 8 від «17» січня 2025р.*

Рецензент: Герцовська Н.О., декан гуманітарного факультету, к.філол.н.,
доцент П84

Профорієнтація та профвідбір: практикум з дисципліни для здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти Спеціальності С4 Психологія / Укладач Б. В.
Барчі.– Мукачево: МДУ, 2025. – 38с. (1,1 авт.арк).

Навчальне видання містить зміст практичних завдань і вправ, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок, містить приклади кейсів для групової дискусії, індивідуальні практико орієнтовані завдання, завдання для проектної роботи, дослідні завдання, інноваційні техніки, коучингові технології та перелік рекомендованих джерел.

Призначене для використання здобувачами вищої освіти в процесі підготовки до практичних занять. Методичні вказівки розроблені у відповідності до програми дисципліни «Профорієнтація та профвідбір».

© МДУ
© Барчі Б.В. 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ	6
Практичне заняття 1	10
Практичне заняття 2	12
Практичне заняття 3	14
Практичне заняття 4	17
Практичне заняття 5	19
Практичне заняття 6	21
Практичне заняття 7	23
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	27
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	30
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ПЕРЕДМОВА

Профорієнтація та профвідбір – це ключові аспекти розвитку людського потенціалу в умовах сучасного суспільства, де вибір професії та ефективний відбір кадрів мають критичне значення для особистісного зростання, економічного розвитку та соціальної стабільності. Правильний професійний вибір визначає не лише кар'єрний шлях індивіда, але й впливає на його загальний рівень задоволення життям, професійну реалізацію та здатність до адаптації в умовах змін на ринку праці.

Дисципліна «Профорієнтація та профвідбір» спрямована на те, щоб допомогти студентам зрозуміти сутність та важливість процесів вибору професії та підбору кандидатів, навчити ефективним методам і технікам, які використовуються в практиці профорієнтації та профвідбору. Вивчення цієї дисципліни забезпечить студентам знання про основні підходи до визначення професійних схильностей, інтересів і здібностей особистості, а також ознайомить із сучасними методами психологічного тестування, інтерв'ювання та аналізу ринку праці.

Особлива увага буде приділена розвитку професійної орієнтації серед молоді, формуванню компетенцій для правильного вибору кар'єрного шляху, а також використанню сучасних технологій в процесах профвідбору. В умовах швидких змін на ринку праці, глобалізації та цифровізації економіки, важливо навчитися швидко адаптуватися до нових вимог і сприяти професійному розвитку як для себе, так і для інших.

Метою даного практикуму є надання студентам необхідних рекомендацій та матеріалів для опанування теоретичних та практичних аспектів дисципліни «Профорієнтація та профвідбір». Практикум сприятиме розвитку у студентів навичок аналізу професійних схильностей, планування кар'єри та застосування ефективних методів профвідбору. Окрім того, надається можливість студентам глибше розібратися в питаннях адаптації до змін на ринку праці та сучасних технологій професійної діяльності.

Завдання практикуму:

вивчення основних термінів і концепцій профорієнтації та профвідбору;

ознайомлення з основними термінами та концепціями в цих сферах, вивчення типів тестів і методів профвідбору, а також роль психології у виборі професії;

аналіз профорієнтаційних інструментів; оцінка ефективності різних методів і технік, які використовуються в профорієнтації, таких як анкетування, інтерв'ю, психологічні тести та консультації;

дослідження ринку праці та прогнозування професійних тенденцій;

проведення дослідження актуальних професійних напрямків та прогнозувати їх розвиток на найближчі 5-10 років на основі аналізу ринку праці;

оцінка професійних схильностей та інтересів індивідуумів; виконати завдання на основі тестів, що визначають професійні схильності та інтереси, і проаналізувати результати для обрання оптимальної кар'єрної траєкторії;

розробка методик профвідбору;

самостійна розробка або адаптація методики профвідбору для конкретних професійних груп з урахуванням сучасних вимог до кандидатів;

практичні навички проведення співбесід і тестувань.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Самостійне складання плану професійної орієнтації для молоді; розробка плану професійної орієнтації для учнів або студентів, що включає етапи вибору професії, використання тестових методів, консультацій та семінарів; вивчення впливу сучасних технологій на профорієнтацію та профвідбір; оцінка використання новітніх технологій (онлайн-тести, віртуальні співбесіди) в процесі професійного відбору і орієнтації. Ці завдання сприятимуть формуванню у студентів глибокого розуміння ключових аспектів профорієнтації та профвідбору, допоможуть опанувати практичні навички, необхідні для подальшої професійної діяльності в цих сферах.

Студенти повинні розробити сценарії співбесід для профвідбору та практично застосувати їх під час проведення рольових ігор чи реальних інтерв'ю; підготувати рекомендації для розвитку кар'єри; підготувати рекомендації для людей, які шукають роботу або планують зміну професії, на основі їхніх інтересів, здібностей та особистісних характеристик; дослідити вплив зовнішніх факторів на вибір професії; проаналізувати соціально-економічні, культурні та гендерні фактори, що можуть впливати на професійний вибір, і розробити рекомендації для успішного професійного розвитку.

Практико-орієнтовані завдання є ефективним інструментом для допомоги молоді у виборі майбутньої професії. Вони дозволяють студентам не лише отримати теоретичні знання про різні професії, але й спробувати себе в різних ролях, розвинути необхідні навички.

Цілі: сприяти формуванню у молоді реалістичних уявлень про світ праці; допомогти студентам визначити свої інтереси, здібності та цінності; розвинути навички самоаналізу та самооцінки; сформувати вміння приймати зважені рішення; підготувати молодь до успішної адаптації на ринку праці.

Практико-орієнтовані завдання можуть включати симуляцію робочих ситуацій, проекти, які імітують реальні професійні виклики, та інші практичні

вправи, які допомагають зрозуміти, чи відповідає обрана професія здібностям та інтересам індивіда. Практико-орієнтовані завдання є важливим інструментом у процесі профорієнтації. Вони дозволяють зробити цей процес більш цікавим, ефективним та результативним. Застосування різноманітних форм і методів сприяє розвитку у молоді необхідних компетенцій для успішної адаптації на ринку праці.

Метод кейсів (case-study) є ефективним інструментом у навчанні, орієнтованому на розвиток практичних навичок, зокрема в галузі профорієнтації та профвідбору. Цей метод дає змогу аналізувати реальні чи змодельовані ситуації, сприяє розвитку аналітичного мислення, прийняття рішень і вміння працювати з інформацією. Кейси для групової дискусії допоможуть студентам розвивати аналітичні та комунікаційні навички, а також покращити здатність до прийняття рішень у професійній орієнтації та відборі.

Методичні рекомендації щодо їх виконання

У профорієнтаційній роботі:

Аналіз інтересів і здібностей:

Студентам надають змодельований кейс із детальним описом людини, її інтересів, здібностей та кар'єрних прагнень. Завдання полягає в тому, щоб запропонувати професійні сфери, які найбільше відповідають її характеристикам.

Вибір навчального шляху:

У кейсі описується ситуація вибору навчального закладу або програми навчання. Завдання – обґрунтувати найкращий варіант, враховуючи індивідуальні особливості клієнта.

Робота з професійними кризами:

Кейс може описувати ситуацію, коли людина втрачає роботу чи відчуває незадоволення обраною професією. Учасники мають розробити план дій для вирішення цієї кризи (наприклад, реорієнтацію чи підвищення кваліфікації).

У профвідборі:

Оцінка відповідності кандидата професії:

У кейсі наводиться інформація про кандидата: освіта, досвід, особистісні якості, тестові результати. Завдання – оцінити відповідність цієї особи вимогам професії та прийняти рішення про її придатність.

Розв’язання конфліктних ситуацій:

Кейси з описом міжособистісних або виробничих конфліктів дають змогу оцінити комунікативні здібності та стресостійкість потенційного працівника.

Ситуаційне моделювання:

У кейсі описуються виробничі умови чи завдання, які кандидат має вирішити (наприклад, планування проекту чи організація робочого процесу). Це дозволяє оцінити його професійні компетенції.

Етапи роботи з кейсами включають

Ознайомлення із ситуацією: учасникам надається кейс із деталями ситуації, що потребує аналізу.

Визначення проблеми: учасники мають визначити основну проблему або задачу, яку потрібно вирішити.

Аналіз даних: студенти аналізують кейс, використовуючи свої знання, навички та доступні методи діагностики.

Пропозиція рішень: формулюються варіанти рішень проблеми, враховуючи сильні та слабкі сторони кожного з них.

Обґрунтування вибору: обирається найкращий варіант рішення та обґрунтовується, чому саме цей варіант найоптимальніший.

Презентація: учасники представляють свої висновки та рішення для групового обговорення.

Перевагами використання методу кейсів є практичність (робота із реальними або наближеними до реальних ситуаціями); розвиток критичного мислення (уміння аналізувати інформацію, робити висновки та приймати

рішення); групова робота (сприяє розвитку навичок комунікації та співпраці); індивідуалізація (кейс може бути адаптований під потреби конкретної аудиторії).

Застосування методу кейсів у профорієнтації та профвідборі дозволяє максимально наблизити навчання до реальних умов і допомагає студентам або клієнтам опанувати навички, необхідні для успішної кар'єрної реалізації.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне знання 1

Система та функції профорієнтації

План

1. Професійна орієнтація як система.
2. Принципи функціонування системи профорієнтації.
3. Методологічні положення профорієнтаційної роботи.

Рекомендовані джерела

[10; 12; 20; 21; 24]

Мета заняття: *поглибити знання студентів про систему професійної орієнтації, її основні елементи, функції та значення у формуванні професійного самовизначення; сформувати навички аналізу процесів профорієнтації та розробки стратегій ефективної допомоги у виборі професії.*

Завдання заняття

Практичний аспект:

- розвивати здатність аналізувати різні системи профорієнтації;
- відпрацювати вміння діагностувати професійні нахили та здібності (наприклад, через тестування);
- навчити будувати індивідуальну стратегію профорієнтаційної роботи для різних вікових груп.

Виховний аспект:

- формувати у студентів відповідальне ставлення до професійного вибору.
- мотивувати до самопізнання та саморозвитку.
- сприяти усвідомленню соціальної значущості професійного самовизначення.

Форми та методи роботи

Робота в групах для аналізу кейсів; використання інтерактивних тестів для діагностики професійних схильностей; презентація проектів з розробки профорієнтаційних програм.

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Аналіз професійних інтересів

Розробіть опитувальник для виявлення професійних інтересів школярів. Проведіть тестування в групі з 10 осіб та проаналізуйте отримані результати.

Очікуваний результат:

Скласти профіль професійних інтересів кожного респондента та зробити висновок про потенційні напрямки кар'єри.

Завдання 2

Розробка профорієнтаційної анкети

Розробіть власний профорієнтаційний анкету для старшокласників, який допоможе визначити їхні професійні інтереси та схильності. У тесті мають бути питання, що стосуються різних сфер діяльності (технічної, гуманітарної, природничої тощо).

Очікуваний результат:

Анкета з результатами, яка дозволяє зрозуміти професійні інтереси респондента. Зробіть аналіз результатів та рекомендації для вибору професії.

Проектна робота

Аналіз та рекомендації щодо вдосконалення профорієнтаційної роботи в освітніх установах

Завдання:

Зробіть аналіз поточної профорієнтаційної роботи в місцевій школі чи університеті. Оцініть її ефективність, ідентифікуйте недоліки та запропонуйте покращення.

Очікуваний результат:

Звіт з результатами аналізу, який включає конкретні пропозиції щодо вдосконалення профорієнтаційної роботи та методів, що використовуються.

Case-study

Профорієнтація для молоді в умовах швидких змін

У країні відбуваються значні технологічні зміни, і багато традиційних професій втрачають свою актуальність. З'являються нові галузі, такі як штучний інтелект, блокчейн, екологічні технології.

Запитання для дискусії:

- Як можна адаптувати профорієнтаційні програми, щоб допомогти молоді вибирати професії, які будуть затребувані в майбутньому?
- Як важливо враховувати ці зміни під час профвідбору?

Практичне заняття 2

Методи профорієнтаційної роботи

План

1. Система методів професійної орієнтації
2. Модель практичної методики з профорієнтації
3. Основні групи профорієнтаційних методів

Рекомендовані джерела

[1; 5; 7; 13; 15]

Мета заняття: перевірити знання студентів щодо сучасних методів профорієнтаційної роботи, їх класифікації та особливостей застосування; сформувані практичні навички використання профорієнтаційних методів для допомоги у виборі професії.

Завдання заняття

Практичний аспект:

- відпрацювати навички застосування методів профорієнтаційної діагностики (тестування, анкетування, співбесіда тощо);
- ознайомити з техніками консультування та проведення профорієнтаційних тренінгів;
- розвинути вміння оцінювати результати профорієнтаційної роботи.

Виховний аспект:

- формувати усвідомлення важливості індивідуального підходу в роботі з людьми, які потребують профорієнтації;
- виховувати відповідальне ставлення до професійного вибору;
- сприяти розвитку емпатії та комунікативних навичок у роботі з різними віковими групами.

Форми та методи роботи

Практичне заняття із застосуванням тестових методик (наприклад, тест Голланда чи анкети професійних інтересів); рольові ігри для відпрацювання навичок консультування; групове обговорення профорієнтаційних стратегій для окремих цільових груп.

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Побудова професійного маршруту

Візьміть конкретний приклад (професію за вибором студента) та створіть професійний маршрут для досягнення цієї мети. Маршрут має включати: необхідні освітні етапи, важливі навички, можливості кар'єрного зростання.

Очікуваний результат

Представлення маршруту у вигляді схеми чи презентації.

Завдання 2

Аналіз професійних можливостей за результатами тестування

Проведіть профорієнтаційне тестування серед кількох учнів/студентів, а потім проаналізуйте отримані результати. Зробіть висновки про відповідність тестових результатів певним професіям.

Очікуваний результат

Професійний аналіз, який включає рекомендації для кожного учасника тестування, базуючись на їхніх сильних та слабких сторонах.

Проектна робота

Дослідження ринку праці та формулювання рекомендацій для професійної орієнтації

Завдання:

Проаналізуйте ринок праці вашого регіону або країни, визначте найбільш перспективні професії для молоді на найближчі 5–10 років. На основі результатів дослідження розробіть рекомендації для профорієнтації та профвідбору.

Очікуваний результат:

Звіт, який містить аналіз ринку праці, актуальні тенденції, прогнози щодо попиту на професії, а також рекомендації для молоді з урахуванням цих тенденцій

Case-study

Індивідуальний підхід у профорієнтації

Школяр має багато інтересів, але важко визначитися, який із них може стати основною професією. Всі навколо пропонують йому вибір «безпечних» професій (лікар, юрист, інженер), але він хоче спробувати щось нестандартне.

Запитання для дискусії:

- Як правильно підійти до вибору професії для молодої людини з широким колом інтересів?
- Які інструменти можна використовувати для допомоги у виборі професії?

Практичне заняття 3

Професійно важливі якості особистості в системі профвідбору

План

1. Нормативні кризи під час діяльності
2. Формування особистості в професійній діяльності
3. Психомоторика особистості в системі профвідбору.

Рекомендовані джерела

[1; 6; 16; 19; 20]

Мета заняття: перевірка знань студентів щодо професійно важливих якостей особистості (ПВЯ) та їх ролі у системі професійного відбору; розвиток умінь аналізувати ПВЯ, оцінювати їх значення для різних професій та застосовувати отримані знання у профорієнтаційній роботі.

Завдання заняття

Практичний аспект:

- навчити аналізувати ПВЯ для конкретних професій;
- ознайомити з методиками діагностики ПВЯ (психологічні тести, анкети, оцінка компетенцій);
- розвинути навички використання ПВЯ як інструменту у профорієнтаційній та профвідбірковій роботі.

Виховний аспект:

- сприяти розвитку усвідомлення важливості саморозвитку та формування необхідних професійних якостей;
- формувати відповідальність за власний професійний вибір;
- виховувати позитивне ставлення до самопізнання і роботи над собою.

Методи та форми роботи

Практичні вправи з використанням тестів для оцінки ПВЯ (наприклад, тест на емоційний інтелект, комунікаційні здібності тощо); аналіз кейсів, пов'язаних із невідповідністю ПВЯ професійним вимогам; групова робота:

складання «професійного портрета» для конкретної професії із визначенням необхідних ПВЯ.

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Профорієнтаційна консультація

Складіть сценарій профорієнтаційної консультації для підлітка, який не визначився з майбутньою професією.

Очікуваний результат

- Перелік запитань для діагностики інтересів та здібностей.
- Рекомендації щодо професійно важливих якостей особистості у виборі професії на основі отриманих даних.

Завдання 2

Розробка стратегії профвідбору для компанії

Створіть стратегію профвідбору для конкретної професії (наприклад, менеджера, інженера, маркетолога). Визначте професійно важливі якості особистості та ключові критерії для відбору кандидатів, методи оцінки професійних і особистісних характеристик (тести, інтерв'ю, оцінка досвіду).

Очікуваний результат

Документ, що містить критерії відбору, опис методів оцінки та рекомендації щодо використання кожного методу в залежності від вимог професії.

Проектна робота

Створення профорієнтаційного онлайн-курсу

Завдання:

Створіть онлайн-курс для учнів або студентів, який допоможе їм визначити свої професійні інтереси та схильності. Курс має включати відео-уроки, інтерактивні завдання, тестування для самопізнання та поради щодо професійно важливих якостей особистості у виборі професії.

Очікуваний результат:

Готовий онлайн-курс (або концепція його побудови), що включає матеріали, інструменти для тестування, а також можливість отримання сертифікатів після проходження.

Case-study

Профвідбір на основі особистісних рис

Підприємство шукає кандидата на посаду керівника відділу, однак один із кандидатів має високі професійні навички, але з низьким рівнем емоційного інтелекту, що може призвести до проблем у взаємодії з командою.

Запитання для дискусії:

- Наскільки важливі особистісні риси при профвідборі на керівні посади?
- Чи можна навчити емоційного інтелекту чи він має бути природною здатністю?

Практичне заняття 4

Психологічні особливості професійної діагностики

План

1. Психологічні особливості професійної діагностики.
2. Задачі та принципи профдіагностичної роботи.
3. Вимоги щодо використання методів професійної діагностики.

Рекомендовані джерела

[5; 9; 11; 20]

Мета заняття: *перевірка знань студентів щодо психологічної особливості професійної діагностики, її значення для профорієнтації та профвідбору; сформувані вміння використовувати основні методи та інструменти психологічної діагностики у професійній діяльності.*

Завдання заняття

Практичний аспект:

- навчити застосовувати основні методи психологічної діагностики (тести, анкети, спостереження, бесіди);
- відпрацювати навички інтерпретації результатів діагностичних досліджень;
- розвинути здатність адаптувати діагностичні методики до індивідуальних особливостей клієнтів.

Виховний аспект:

- сприяти формуванню відповідального ставлення до процесу професійної діагностики;
- розвивати емпатію та вміння встановлювати довірчий контакт із клієнтом;
- формувати позитивне ставлення до постійного вдосконалення професійної майстерності.

Методи та форми роботи

Робота в малих групах із аналізу діагностичних кейсів; практичне використання тестових методик (наприклад, тест на визначення професійних інтересів або здібностей); рольові ігри для відпрацювання навичок проведення бесіди з клієнтом.

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Дослідження професійних вимог

Обрати одну професію та дослідити її вимоги до фізичних, інтелектуальних і психологічних характеристик людини.

Очікуваний результат

Оформлення результатів у вигляді порівняльної таблиці або опису.

Завдання 2

Моделювання профорієнтаційної консультації

Підготуйте сценарій консультації для підлітка, який не може визначитися з майбутньою професією. Сценарій має включати етапи роботи: бесіду, професійну діагностику інтересів, рекомендації щодо вибору професії, інструменти для самопізнання.

Очікуваний результат

Написаний сценарій консультації опираючись на інформацію отриману із результатів професійної діагностики, що включає конкретні питання, завдання та рекомендації для подальшої роботи з клієнтом.

Проектна робота

Створення профорієнтаційного онлайн-курсу

Завдання:

Створіть онлайн-курс для учнів або студентів, який допоможе їм визначити свої професійні інтереси та схильності. Курс має включати елементи професійної діагностики, відео-уроки, інтерактивні завдання, тестування для самопізнання та поради щодо вибору професії.

Очікуваний результат:

Готовий онлайн-курс (або концепція його побудови), що включає матеріали, інструменти для професійної діагностики, а також можливість отримання сертифікатів після проходження.

Case-study

Профорієнтація в умовах економічної кризи

В економіці країни настає кризовий період, і багато підприємств зменшують штат або закриваються. Молодь, яка тільки планує вступати до вузів, не може визначити, які професії будуть затребувані в майбутньому.

Запитання для дискусії:

- Як професійна орієнтація може допомогти молодим людям у часи економічної нестабільності?
- Які професії в умовах кризи можуть бути найбільш перспективними?

Практичне заняття 5

Професійна інформація та професійна консультація

План

1. Умови ефективного засвоєння інформації профорієнтаційного характеру.
2. Поняття про професійну консультацію, особливості її організації та принципи.
3. Види професійної консультації.

Рекомендовані джерела

[3; 9; 10; 11]

Мета заняття: перевірка знань студентів щодо сутності, значенням та функцій професійної інформації та консультації в системі профорієнтації; сформуванню вміння надавати професійну інформацію та проводити професійні консультації з урахуванням індивідуальних особливостей клієнта.

Завдання заняття

Практичний аспект:

- розвинути навички пошуку, систематизації та передачі професійної інформації;
- навчити проводити професійні консультації, враховуючи потреби та інтереси клієнта;
- ознайомити з методами аналізу професійних інтересів, нахилів і здібностей у процесі консультації.

Виховний аспект:

- сприяти формуванню відповідального ставлення до процесу надання професійної допомоги;
- розвивати емпатію, толерантність та комунікативні навички;
- формувати у студентів усвідомлення важливості професійної інформації та консультації для самореалізації особистості.

Методи та форми роботи

Групова робота: аналіз джерел професійної інформації та розробка її презентації; рольові ігри: моделювання ситуацій професійної консультації; складання інформаційної картки певної професії та проведення консультації для «клієнта».

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Розробка рекламної кампанії

Створіть рекламну кампанію, спрямовану на популяризацію конкретної професії серед молоді. Використайте інструменти, такі як плакати, презентації, соціальні мережі або відео. Проаналізуйте й адаптувати професійну інформацію під потреби клієнта.

Очікуваний результат:

Готовий медіапродукт, який може бути використаний у профорієнтаційній роботі.

Завдання 2

Оцінка професійної придатності через інтерв'ю

Проведіть інтерв'ю з кандидатом на одну з професій (наприклад, бухгалтера чи програміста). За результатами інтерв'ю оцініть його професійну придатність за допомогою спеціальних критеріїв (професійні навички, мотивація, соціальні здібності).

Очікуваний результат:

Письмовий звіт з результатами інтерв'ю, зокрема оцінка професійних здібностей кандидата, його сильних і слабких сторін.

Case-study

Невідповідність між освітнім рівнем і потребами ринку праці

Молодий спеціаліст з дипломом економіста не може знайти роботу за фахом, оскільки виявляється, що більшість роботодавців потребують конкретних навичок, яких він не здобув під час навчання.

Запитання для дискусії:

- Як можна підготувати студентів до реальних вимог ринку праці?
- Яку роль у цьому процесі повинні відігравати університети та освітні установи?

Практичне заняття 6

Практико-орієнтовані завдання

Професійний відбір, добір, адаптація, зміна професії та реорієнтація

План

1. Психологічні основи професійного відбору, види та їх характеристика.
2. Професійна придатність, професійний добір та відбір, їх принципи.
3. Поняття про професійну адаптацію та індивідуальний стиль діяльності.
4. Розвиток професійної кар'єри.

Рекомендовані джерела

[15; 22; 23]

***Мета заняття:** перевірка знань студентів щодо проців професійного відбору, добору, адаптації, зміни професії та реорієнтації; сформуванню уявлення про їх значення для професійної реалізації особистості; розвинути навички аналізу, організації та супроводу цих процесів у професійній діяльності.*

Завдання заняття

Практичний аспект:

- навчити аналізувати професійні та особистісні характеристики кандидатів у процесі відбору та добору;
- відпрацювати навички створення програм професійної адаптації для нових працівників;

- розвинути здатність надавати рекомендації у випадках зміни професії чи реорієнтації;
- ознайомити з інструментами, які допомагають у підтримці працівників під час адаптації та професійних змін.

Виховний аспект:

- сприяти формуванню відповідального ставлення до професійної діяльності та вибору кар'єрного шляху;
- виховувати повагу до процесів адаптації та підтримки працівників у складних кар'єрних ситуаціях;
- розвивати толерантність і підтримку у міжособистісних відносинах у професійній сфері.

Методи та форми роботи

Розробка програми професійної адаптації для умовного працівника; дискусія: обговорення причин зміни професії та успішних прикладів реорієнтації; аналіз кейсів: розгляд реальних чи змодельованих ситуацій професійного відбору, адаптації або реорієнтації.

Завдання 1

Оцінка професійної придатності

Розробіть методику оцінки професійної придатності для однієї з професій (наприклад, вчителя, пілота чи лікаря). Проведіть тестування серед одногрупників.

Очікуваний результат:

Звіт з аналізом отриманих даних, включаючи сильні та слабкі сторони учасників.

Завдання 2

Пошук та аналіз інформації про професії майбутнього

Зробіть дослідження про професії, які будуть найбільш затребувані в найближчі 10–20 років. Проаналізуйте, які зміни відбудуться на ринку праці через технологічні та соціальні зміни (штучний інтелект, автоматизація, екологічні тенденції тощо).

Очікуваний результат:

Доповідь, яка включає список професій майбутнього, їхні вимоги та рекомендації щодо підготовки до цих професій.

Case-study

Гендерні стереотипи в професійному відборі

Роботодавець шукає менеджера з продажу, але він сумнівається, чи варто наймати жінку на цю посаду, оскільки вважає, що чоловіки краще підходять для таких ролей.

Запитання для дискусії:

- Як подолати гендерні стереотипи при профвідборі?
- Які професії, на вашу думку, все ще мають чітке гендерне поділ на «чоловічі» та «жіночі»?

Практичне заняття 7

Діяльність і профпридатність

План

1. Особливості взаємозв'язку особистості і діяльності
2. Людина як суб'єкт діяльності
3. Психологічні особливості етапів професійного розвитку особистості.

Рекомендовані джерела

[14; 16; 10; 11]

Мета заняття: перевірка знань студентів щодо розуміння поняття «професійна придатність» та її значення у процесі професійної діяльності; сформувані уявлення про зв'язок між професійною діяльністю та придатністю, розкрити методи оцінки профпридатності та вплив її рівня на ефективність роботи.

Завдання заняття

Практичний аспект:

- навчити аналізувати професійні вимоги до працівників у різних сферах діяльності;
- ознайомити студентів із методиками тестування та діагностики професійної придатності;
- відпрацювати навички визначення відповідності професійних здібностей і особистісних характеристик людини вимогам професії;
- розвинути вміння формулювати рекомендації щодо підвищення рівня профпридатності.

Виховний аспект:

- сприяти усвідомленню важливості постійного саморозвитку для підвищення професійної придатності;
- формувати відповідальне ставлення до професійного вибору та особистісного розвитку;
- виховувати позитивне ставлення до роботи над власними професійними навичками.

Методи та форми роботи

Використання тестових методик для оцінки придатності до певних видів діяльності; групова робота: складання «професійного портрета» для конкретної професії; кейс-стаді: розгляд ситуацій із впливу професійної придатності на ефективність роботи.

Практико-орієнтовані завдання

Завдання 1

Оцінка професійної придатності

Створіть програму тренінгу для старшокласників, яка допоможе їм визначити свої професійні інтереси, здібності та мотивацію.

Очікуваний результат:

Опис тренінгу з зазначенням мети, завдань, етапів та методів роботи (рольові ігри, групові вправи, дискусії).

Завдання 2

Аналіз вакансій та підбір кандидатів

Оберіть вакансію на сайті з працевлаштування (наприклад, для позиції маркетолога чи інженера). Підготуйте детальний опис професійних вимог до кандидата і порівняйте їх з наявними характеристиками різних кандидатів (які ви вигадуєте самостійно чи використовувате приклади з реального життя).

Очікуваний результат:

Звіт, який включає опис вакансії, професійних вимог і відповідних кандидатів, а також рекомендації щодо того, як ці кандидати можуть відповідати вакансії на основі їхніх характеристик.

Case-study

Мотивація та розвиток професійних здібностей

Працівник, який працює в одній і тій же професії вже кілька років, починає втрачати інтерес до роботи і не бачить можливості для професійного зростання.

Запитання для дискусії:

- Як можна мотивувати працівників на розвиток та вдосконалення своїх професійних навичок?
- Як профорієнтація може вплинути на довгострокову професійну кар'єру?

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет та завдання професійної орієнтації.
2. Види професійного відбору та їх характеристика: психофізіологічний, освітній, медичний, соціально-психологічний, відбір за рівнем фізичної підготовленості, психологічний.
3. Види професійної консультації: індивідуальна, групова, медична, педагогічна, економіко-професіологічна, психологічна, довідково-інформаційна, діагностична, формувальна.
4. Групи профорієнтаційних методів (інформаційно-довідкові, освітні методи, методи професійної психодіагностики, методи морально-емоційної підтримки оптантів, методи надання допомоги у конкретному виборі та прийнятті рішення)
5. Етапи професійної адаптації (первинна адаптація, період стабілізації, можлива дезадаптація, повторна адаптація, вікове зниження адаптаційних можливостей).
6. Етапи розвитку професійної орієнтації
7. Завдання профорієнтаційної роботи
8. Задачі професійної консультації
9. Індивідуальний стиль діяльності
10. Методи профорієнтації (традиційного обстеження, які ґрунтуються на життєвому досвіді й професійній інтуїції, активізації, моделювання, управління).
11. Методологічна основа професійного відбору.
12. Методологія професійної орієнтації
13. Модель практичної методики з профорієнтації (імітаційна, психотехнічна).
14. Принципи профдіагностичної роботи (комплексність, особистісний підхід, активність)

15. Принципи професійного відбору (комплексного характеру, етапності, динамічного (пролонгованого) відбору, диференціювання та групування

16. Принципи професійної консультації: коректності, неперервності, перспективного розвитку, цілісності, систематичності, індивідуальності та індивідуалізації, самостійності.

17. Принципи профорієнтаційної діяльності.

18. Професійна діагностика: медична, педагогічна, психологічна.

19. Професійна консультація: довідкова, діагностична, формувальна, медична

20. Професійна орієнтація

21. Професійна придатність

22. Професійне самовизначення

23. Професійні здібності

24. Професійний інтерес

25. Поняття професії

26. Психологічний супровід профорієнтації

27. Розвиток професійної кар'єри: узгоджувальні підходи, диференційовані підходи, феноменологічні підходи, підходи з позицій розвитку, підходи з позицій прийняття рішень.

28. Система професійної орієнтації: професійна діагностика, професійна інформація, професійна агітація, професійна освіта, професійна активізація, професійна консультація, професійний відбір, професійний добір, професійна адаптація, професійна переорієнтація, професійна реорієнтація

29. Ступені професійної придатності

30. Теорії профорієнтації: структурні, мотиваційні, теорії «індивідуальності»

31. Умови ефективного засвоєння інформації профорієнтаційного характеру: позитивне ставлення до її сприймання, доступність, об'єктивність і

різноплановість матеріалу, професіографічний характер інформації, змістовний характер інформаційного матеріалу.

32. Управління професійною орієнтацією

33. Форми професійної інформації: профінформація на уроках, екскурсії на підприємства та у навчальні заклади, зустрічі з представниками різноманітних професій, профінформація на класних годинах, профінформація на факультативних заняттях, профінформаційні конференції, виставки та лекції, використання стінного друку, інсценування, конкурси, тижні та дні професійної інформації, тематичні вечори.

34. Функції профорієнтації: соціальна, психолого-педагогічна, економічна, медико-фізіологічна

35. Цілі функціонування системи професійної орієнтації

36. Чинники успішності вибору професії

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання на практичних заняттях

«Відмінно» - прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» - прояв двох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» - прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача неповна та не чітка, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу малоактивна, ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Критерії оцінювання практико-орієнтованих завдань

Повнота виконання завдання

5 балів: Завдання виконано повністю, всі пункти заданого завдання розкриті детально та логічно.

4 бали: Завдання виконано з невеликими недоліками, але основні аспекти висвітлено.

3 бали: Завдання виконано, але важливі частини пропущені або не розкриті до кінця.

2 бали: Завдання виконано частково, багато важливих аспектів залишено без уваги.

1 бал: Завдання виконано дуже поверхнево або з грубими помилками, багато елементів не враховано.

Якість аналізу та аргументації

5 балів: Ретельний та логічний аналіз, всі аргументи чітко обґрунтовані та взаємопов'язані.

4 бали: Аналіз в цілому логічний, однак є деякі недоліки в аргументації або зв'язку між частинами.

3 бали: Аналіз здійснений, але аргументація є поверхневою або неповною.

2 бали: Аналіз спрощений, з багатьма недоліками у побудові аргументів.

1 бал: Відсутній аналіз або він неправильний.

Орієнтація на практичне застосування

5 балів: Завдання виконано з акцентом на практичне застосування, надано конкретні, ефективні рекомендації або рішення.

4 бали: Завдання виконано з орієнтацією на практичне застосування, але деякі рішення не є повністю реалізованими чи продуманими.

3 бали: Завдання містить практичні рекомендації, але вони не завжди є реалістичними або конкретними.

2 бали: Завдання не містить практичних рекомендацій або вони занадто загальні.

1 бал: Завдання не орієнтоване на практичне застосування.

Логічність та послідовність викладення матеріалу

5 балів: Завдання має чітку структуру, логічне та послідовне викладення, кожен етап зрозумілий.

4 бали: Завдання має правильну структуру, але деякі моменти можуть бути не зовсім чіткими або потребують уточнень.

3 бали: Завдання розписано, але не завжди логічно, деякі частини не пов'язані між собою.

2 бали: Завдання має порушену структуру, важко зрозуміти логіку викладу.

1 бал: Завдання має хаотичну структуру, матеріал важко зрозуміти.

Оригінальність і творчий підхід

5 балів: Завдання виконано творчо, є оригінальні підходи та рішення, що відповідають поставленій меті.

4 бали: Завдання виконано з невеликою кількістю оригінальних ідей або рішень.

3 бали: Завдання виконано за стандартними схемами, з обмеженою оригінальністю.

2 бали: Завдання не містить оригінальних рішень або творчого підходу.

1 бал: Завдання без творчого підходу, повністю стандартне.

Використання додаткових джерел і ресурсів

5 балів: Для виконання завдання використано широкий спектр додаткових джерел, з наданням правильних посилань і корисної інформації.

4 бали: Завдання базується на додаткових джерелах, але їх кількість або якість можна було б покращити.

3 бали: Використано лише основні джерела, додаткові не були враховані.

2 бали: Для виконання завдання не використано додаткових джерел, що впливає на якість роботи.

1 бал: Завдання виконано без використання додаткових джерел або з використанням неправдивої інформації.

Оформлення роботи

5 балів: Робота має бездоганне оформлення, дотримано всіх вимог щодо формату, стилю та правил цитування.

4 бали: Оформлення роботи відповідає вимогам, але є незначні недоліки.

3 бали: Оформлення роботи не зовсім відповідає вимогам, є помилки у цитуванні чи форматуванні.

2 бали: Оформлення має численні недоліки, порушено основні вимоги.

1 бал: Оформлення не відповідає вимогам, багато помилок.

Підсумкове оцінювання:

45–50 балів: «відмінно»

40–44 бали: «добре»

30–39 балів: «задовільно»

Менше 20 балів –29 балів: «Незадовільно»

Критерії оцінювання case-study

Розуміння проблеми

5 балів: Повне і точне розуміння проблеми, всі важливі аспекти враховані.

4 бали: Добре розуміння проблеми, але є незначні недоліки в деталях.

3 бали: Загальне розуміння проблеми, але проігноровано кілька важливих аспектів.

2 бали: Поверхневий аналіз, ключові аспекти упущені.

1 бал: Неправильне або відсутнє розуміння проблеми.

Аналіз ситуації

5 балів: Глибокий і комплексний аналіз із використанням релевантних методик.

4 бали: Аналіз здебільшого точний, але є пропущені деталі.

3 бали: Наявний базовий аналіз, але без глибини та використання методик.

2 бали: Поверхневий або неповний аналіз.

1 бал: Аналіз практично відсутній.

Пропозиція рішень

5 балів: Рішення повністю відповідають проблемі, реалістичні та добре обґрунтовані.

4 бали: Рішення в основному відповідають проблемі, є незначні упущення.

3 бали: Рішення загалом правильні, але недостатньо деталізовані або реалістичні.

2 бали: Пропозиції слабо відповідають проблемі, непрактичні.

1 бал: Відсутність адекватних рішень.

Обґрунтованість вибору

5 балів: Вибір найкращого рішення чітко обґрунтований із використанням фактів та логіки.

4 бали: Обґрунтування здебільшого логічне, але є дрібні недоліки.

3 бали: Обґрунтування частково логічне, але недостатньо переконливе.

2 бали: Слабке або поверхнєве обґрунтування.

1 бал: Відсутність обґрунтування.

Презентація результатів

5 балів: Чітка, структурована, логічна презентація із використанням наочних матеріалів.

4 бали: Презентація добре структурована, але є дрібні недоліки.

3 бали: Презентація зрозуміла, але недостатньо деталізована чи структурована.

2 бали: Непослідовна презентація з помітними недоліками.

1 бал: Відсутність зрозумілої презентації.

Творчість та інноваційність

5 балів: Продемонстровано високий рівень креативності та використання оригінальних підходів.

4 бали: Є елементи творчості, але без інноваційних рішень.

3 бали: Стандартний підхід із мінімальним рівнем творчості.

2 бали: Недостатній рівень творчості.

1 бал: Відсутність творчих підходів.

Схема підсумкового оцінювання:

1. Підсумок балів за всіма критеріями.
2. Поділ загальної кількості балів на кількість критеріїв.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Ананко Т. Теоретичні аспекти професійної орієнтації в загальноосвітніх навчальних закладах України / Тетяна Ананко // Вища школа. – 2014. – № 11/12. – С. 91-99. – Бібліогр.: с. 99.
2. Баріхашвілі І. І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення : навч.-метод. посіб. / Баріхашвілі І. І., Ворона М. П., Старіков І. М. – Миколаїв : Атол, 2006. – 223 с
3. Зайчук С. Ранній вибір майбутньої професії. Формування свідомого ставлення старшокласників до майбутнього / Світлана Зайчук // Психолог. – 2012. – № 2. – С. 8-11
4. Калінська А. В. Профорієнтація старшокласників в умовах профільного економічного навчання / А. В. Калінська // Географія та економіка в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 38-42. – Бібліогр.: с. 42.
5. Кизенко В. І. Постнекласична методологія профорієнтаційної діяльності в умовах профільного навчання / Кизенко Василь Іванович // Український педагогічний журнал = Ukrainian Educational Journal. – 2016. – № 1. – С. 94- 108. – Бібліогр.: с. 105-106.
6. Корольчук М. С. Теорія і практика професійного психологічного відбору : [навч. посіб. для слухачів та студ. вищ. навч. закл.] / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 532 с
7. Коропецька О.М. Профорієнтація та профпідбір: Навчальний посібник. - Івано-Франківськ, 2005. - 230с.
8. Романова І. Система профорієнтаційної роботи в спеціальній школі-інтернаті / І. Романова, Н. Петаєва //Дефектолог. – 2013. – № 3. – С. 4-9.
9. Романова І. Система профорієнтаційної роботи в спеціальній школі-інтернаті / І. Романова, Н. Петаєва //Дефектолог. – 2013. – № 3. – С. 4-9.
10. Пахомов І. В. Сучасні підходи до організації профорієнтаційної роботи в закладі професійної (професійно-технічної) освіти: електронний

навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 26 с.

11. Професійна орієнтація в документах : збірник нормативних, інструктивних та методичних матеріалів з питань професійної орієнтації незайнятого населення та інших категорій громадян / [уклад. Л.Г. Авдєєв, Н.В. Ортікова]. – К.: ІПК ДСЗУ, 2013. – 126 с.

12. Путівник профорієнтації : наук. - практ. реком. / Н.Г. Джинчарадзе, Л.Й. Літвінчук, Н.В. Савченко, Н.В. Ортікова, Н.В. Балашова, О.В. Грамма, М.В. Богуслав. – К. : ІПК ДСЗУ, 2018. – 43 с.– Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/putivnyk-proforiyentaciyi-2018>

13. Романова І. Система профорієнтаційної роботи в спеціальній школі-інтернаті / І. Романова, Н. Петаєва //Дефектолог. – 2013. – № 3. – С. 4-9.

14. Садоян І. А. Рання професійна орієнтація – актуальна проблема сьогодення / І. А. Садоян // Нива знань. – 2012. – № 4. – С. 57-60.

Допоміжна

1. Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2008 № 842.

2. Бугай Н. І. Профорієнтаційна робота в професійно-технічних навчальних закладах. Київ : ПТІЗО МОН України, 2010. 158 с.

3. Єгорова Є. В., Ігнатович О. М., Кобченко В. В. та інші. Професійна орієнтація : підручник для студентів. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 240 с.

4. Єгорова Є. В., Ігнатович О. М., Мерзлякова О.Л., Синявський В. В. та ін. Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти: посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 228 с.

5. Єгорова Є. В., Ігнатович О. М., Мерзлякова О.Л., Синявський В. В. та ін. Психологія профорієнтації у системі педагогічної освіти: кол. мон. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 248 с.

6. Інтерактивні заняття профорієнтаційного спрямування (з досвіду роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійнотехнічної) освіти) / уклад. О. І. Лісун, К. М. Шейкіна. Суми, 2020. 150 с.

7. Коропецька О. М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. Навчальний посібник. Київ : КНТ, 2016. 438 с.

8. Лукіяничук А. М. Психологічні основи професійного становлення та розвитку особистості майбутнього кваліфікованого робітника: навчально-методичний посібник. Вид 2-ге, поробл. доповн. Біла Церква : БІНПО, 2020. 155 с.

9. Мерзлякова О. Л. Методики професійного визначення. Київ : Шк. світ, 2011. 120 с.

10. Організація та зміст професійної орієнтації учнівської молоді : за матеріалами роботи слухачів ООЗО на базі Броварського навчально-виховного об'єднання Броварської міської ради Київської області : збірник. Частина 2 / автори-укладачі І. О.Ткачук, С. В.Сліпкань; за ред. Т. Л. Панченко. Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2017. 163 с.

11. Професійна орієнтація в сучасній школі: кращі методичні розробки практичних психологів і соціальних педагогів малокомплектних загальноосвітніх навчальних закладів, навчально-виховних об'єднань, навчально-виховних комплексів : методичні рекомендації / авт. кол. за наук. ред. І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 115 с.

12. Шиделко А.В. Профорієнтація і профвідбір : аксіологічні аспекти : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 139 с.

Навчально-методичне видання

Профорієнтація та профвідбір

практикум для здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальності С4 Психологія
Укладач Б.В. Барчі

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачєво, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>